DIE BEPALING VAN OPVOEDINGSGRONDTREKKE DEUR MIDDEL VAN DIE STRUKTUUR-EMPIRIESE METODE

deur

CAREL JOHANNES VENTER B.Sc., B.Ed., T.H.O.D.

VERHANDELING INGEDIEN

TER GEDEELTELIKE VOLDOENING

VAN DIE VEREISTES

VIR DIE M.Ed.-GRAAD

AAN DIE

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR

CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

1983

LEIER: PROF. DR. J.L. VAN DER WALT

Omdat ek glo ....

VOORWOORD

Die vertroue word gekoester dat hierdie studie sal kan lei tot 'n verdieping in die werk van fundamenteel-opvoedkundiges, en dat dit mag dien tot spoorslag vir meer prinsipiële stand= puntinname deur Christenopvoedkundiges in die RSA en selfs daarbuite.

Ek betuig graag my opregte dank en waardering teenoor die vol= gende persone en instansies:

Prof. dr. J.L. van der Walt wat as bekwame studieleier my in alle opsigte behulpsaam was. Sy besondere aanvoeling vir die fundamentele opvoedkunde, ywer vir die saak en sy suiwere Christelike denkpatroon was die aansporing in hierdie onder= soek;

prof. B.C. Schutte vir aanvanklike toerusting en gesprekke; dr. P.J.N. Snyman en kollegas aan die Potchefstroomse Onder= wyskollege vir die besielende "binne-gesprekke" oor opvoeding en opvoedkunde;

mev. E.W. van der Walt wat die tikwerk behartig het;

prof. Thys Seyffert vir die taalversorging;

die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys wat met die leuse "In u lig" die inspirasie vir hierdie studie is;

my ouerhuis vir suksesvolle opvoeding in die praktyk en veral my moeder se stimulerende belangstelling in en gebede vir die onderwys en opvoeding, en my vrou Rina, my kinders Wihan, Carel en Liezel, vir hulle aanmoediging en belangstelling.

Bo alles aan God die eer
my Verlosser en my Heer.

POTCHEFSTROOM
November 1983

OPSOMMING

TITEL: DIE BEPALING VAN OPVOEDINGSGRONDTREKKE DEUR MIDDEL VAN DIE STRUKTUUR-EMPIRIESE METODE

Hierdie ondersoek is onderneem na aanleiding van die eis dat die Reformatoriese fundamenteel-opvoedkundige sy metodes vir die bepaling van opvoedingsgrondtrekke moet begrond en verant= woord. Navorsing het aangetoon dat gangbare metodes nie be= vredigend ruimte skep vir die lewensbeskoulike oriëntering van die opvoedkundige in sy beskrywing van die waargenome ervaringsgegewe van die opvoedingswerklikheid binne struktuur= verband, en vir sy uiteindelike beskrywing van opvoedings= grondtrekke nie.

Met hierdie ondersoek is beoog om 'n metode, naamlik die struk= tuur-empiriese metode te omlyn en vir die opvoedkunde toepas= lik te maak. Daar is verder beoog om aan te dui dat met die toepassing van hierdie metode opvoedingsgrondtrekke in Skrif= perspektief bepaal sal word: die metode sal reg laat geskied aan die struktuuraard van die opvoedingswerklikheid, en die gegewenhede wat in opvoeding empiries ontdekbaar is, weer= spieël.

In die ondersoek is hoofsaaklik gebruik gemaak van die meto= des van literatuurstudie, van prinsipiële besinning en van intersubjektiewe kontrole. Die ondersoek is vanuit Skrifpers= pektief onderneem.

Om die struktuur-empiriese metode te kon omlyn is die begrip= pe "struktuur" (wat as bou- of raamwerk verklaar kan word) en die begrip "empirie" (en verwante begrippe) ondersoek. Daar= na is die samestelling: struktuur-empiriese nagegaan.

Die waarde van die metode lê daarin dat dit die ondersoeker in staat stel om raak te sien dat die empiriese binne die struktuurverband van (i.c. opvoeding) verstaan moet word. 'n Bepaling met behulp van die struktuur-empiriese metode van (slegs) vier grondtrekke van opvoeding het aan die lig gebring dat opvoedingsgrondtrekke beter omlyn kan word as hulle binne struktuurverband gesien word.

Die ondersoek het daarop gedui dat die struktuur-empiriese metode met welslae deur Christenopvoedkundiges gebruik kan word, en dat daar beslis van die bruikbaarheid van hierdie metode in opvoedkundige kringe kennis geneem moet word.

Dit moet egter steeds in gedagte gehou word dat hierdie metode soos alle metodes in samehang met ander wetenskaplike metodes gebruik moet word in die bepaling van opvoedingsgrondtrekke.

SUMMARY

TITLE: THE DETERMINATION OF EDUCATIONAL CHARACTERISTICS BY MEANS OF THE STRUCTURAL-EMPIRICAL METHOD

This research was undertaken as a result of the claim that the reformational fundamental pedagog must account for his methods in determining educational characteristics. Research has shown that current methods have not provided satisfactory scope for the cosmoscope of the pedagog, for his description of the perceived experiences of the pedagogical reality within its structural context, and for his ultimate description of educa= tional characteristics.

With this research project it was endeavoured to ouline a method, namely the structural-empirical method and to make it applicable to the science of education. Furthermore it was envisaged that through the application of this method educa= tional characteristics can be determined in a Scriptural pers= pective.

This method does justice to the structural nature of the edu= cational reality, and reflects the facts that can be disco= vered empirically in education.

The method followed in this study is mainly that of literature study, of a cosmoscopic reflection and inter-subjective control, all derived from a Scriptural point of view.

To ouline the structural-empirical method, a study was made of the concepts "structure" and "empirical". Thereafter the en= tire structural-empirical concept was examined.

The value of this method lies in the fact that it allows the researcher to perceive the empirical within the structure of education.

With the assistance of the structural-empirical method four characteristics of education were analysed to show that edu= cational characteristics can be better outlined if seen within their structural framework.

This study has pointed out that the structural-empirical method can be used successfully by Christian educationalists and that note should be taken of its value in educational circles.

It must, however, always be borne in mind that this method, like all other methods, must be used in conjuction with other scientific methods in determining educational characteristics.

INHOUDSOPGAWE

		Bladsy
1	PROBLEEMSTELLING, HIPOTESE(S) EN DIE METODE VAN ONDERSOEK	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Probleemstelling	2
1.3	Hipoteseformulering	4
1.3.1	Hoofhipotese	4
1.3.2	Subhipoteses	4
1.4	Die aktualiteit van die probleem en van die navorsing oor die toepassing van die s.e.-metode in opvoedkundebeoefening in reforma= toriese kringe	5
1.5	Die doel van die navorsing	8
1.6	Verifieringsprosedure	8
1.6.1	Metode van literatuurstudie	8
1.6.2	Die prinsipieel-besinnende metode	9
1.6.3	Intersubjektiewe kontrole	10
1.6.4	Die formulering van die grondtrekke	11
1.6.5	Skrifgefundeerde/Skriftuurlike/Skrifmatige benadering	11
1.7	Afbakening van die terrein van ondersoek	12
1.7.1	Begripsomskrywing as vorm van terreinafbake= ning	12
1.7.2	Terreinafbakening in terme van die werkpro= gram	14
1.8	Program van ondersoek	14
1.9	Indeling van die verhandeling	15
1.10	Samevatting	15
2	DIE GEBRUIK VAN WETENSKAPLIKE METODES IN DIE OPVOEDKUNDE MET BESONDERE VERWYSING NA DIE STRUKTUUR-EMPIRIESE METODE	17
2.1	Oriëntering	17
2.2	Wat is 'n wetenskaplike metode?	19
2.2.1	Omskrywing van die begrip "metode"	19
2.2.2	Die norme vir/van 'n wetenskaplike metode	20
2.3	Die struktuur-empiriese metode en die Archimedespunt, religieuse bepaaldheid, die lewensbeskoulike, die regulatiewe ideë en die kenobjek	23
2.3.1	Die verhouding tussen metode en Archimedes= punt	23
2.3.2	Die religieuse bepaaldheid van 'n wetenskap= like metode	26

2.3.3	Die lewens- en wêreldbeskouing	31
2.3.4	Die rol van regulatiewe ideë by die toe= passing van die s.e.-metode	34
2.3.5	Die verhouding van die metode tot die kenobjek	37
2.4	Die struktuur-empiriese metode: enkele agtergrondaspekte	42
2.4.1	Oriëntering	42
2.4.2	Die ontstaan van die s.e.-metode	44
2.4.3	Ontleding van begrippe wat met die gebruik van die s.e.-metode saamhang	45
2.5	Die toepassing en verloop van die s.e.-metode	49
2.5.1	Stap 1: Oriëntering van die opvoedkun= dige	50
2.5.2	Stap 2: Die vraag na die ontiese status van opvoeding	51
2.5.3	Stap 3: Intersubjektiewe kontrole	54
2.5.4	Die s.e.-metode in die geheel gesien	54
2.6	Oorweging van ander metodes naas die struktuur-empiriese metode	55
2.6.1	Oriëntering	55
2.6.2	Die "pragmatistiese" metode	57
2.6.3	Die "positivistiese" metode	60
2.6.4	Die "taalanalitiese" metode	61
2.6.5	Die "naturalistiese" metode	63
2.6.6	Algemene gevolgtrekking	65
2.6.7	Oorweging vir die gebruik van die feno= menologiese metode	65
2.7	Samevatting	78
3	ANALISE VAN ENKELE GRONDTREKKE VAN OPVOEDING MET BEHULP VAN DIE S.E.-METODE	80
3.1	Oriëntering	80
3.2	Verduideliking van diagram wat gebruik word by die vind van 'n opvoedingsgrond= trek	81
3.2.1	Die ontiese status van 'n opvoedingsgrond= trek	82
3.2.2	Die ontisiteit van opvoeding manifesteer sig op antropologiese wyse	86
3.2.3	Manifestasie van die ontisiteit van op= voeding in terme van die opvoedingsver= loop	90

3.2.4 Die onverdeelbaarheid van die opvoedings= werklikheid in onafhanklike selfstandige fasette 94

3.3 Enkele opvoedingsgrondtrekke bepaal met die s.e.-metode 95

3.3.1 Algemeen 95
3.3.2 Opvoeding is altyd doelgerig en doelbe= palend 96
3.3.3 Opvoeding veronderstel altyd die oordrag van kennis 104
3.3.4 Opvoeding is altyd 'n handeling van 'n normvoorlewing en -nalewing 114
3.3.5 Opvoeding word altyd deur die aanwesig= heid van gesag gekenmerk 123

3.4 Oorsig en verantwoording 132
3.5 Samevatting 133

4 INTERSUBJEKTIEWE KONTROLE VAN DIE VIER GROND= TREKKE WAT BESKRYF IS 135

4.1 Oriëntering 135
4.2 Intersubjektiewe kontrole 135
4.3 Intersubjektiewe kontrole aan die hand van die pragmatistiese beskouing soos vergestalt in Dewey se opvoedingsleer 137

4.3.1 Oriëntering 137
4.3.2 Die grondtrekke van opvoeding volgens Dewey 139

4.4 Die opvoedingsgrondtrekke soos dit in vergelyking met die s.e.-metode deur taalanalise bepaal is 145

4.4.1 Oriëntering 145
4.4.2 Enkele grondtrekke van opvoeding vol= gens Woods en Barrow (1975) 146
4.4.3 Slotopmerking 152

4.5 Die opvoedingsgrondtrekke soos dit in vergelyking met die s.e.-metode, deur enkele fenomenologiese opvoedkundiges in die RSA benader is 153

4.5.1 Oriëntering 153
4.5.2 Enkele grondtrekke van opvoeding soos deur Du Plooy en Kilian (1980) blootge= lê 154

4.6 Gevolgtrekking na toepassing van die intersubjektiewe kontrole 159

4.7 Samevatting 160

5 SAMEVATTING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS 161

5.1 Oriëntering 161
5.2 Probleemstelling 161
5.3 Metode van navorsing 162
5.4 Resultaat van die ondersoek 163

5.4.1 Probleem rondom die eis van wetenskap=likheid waaraan die s.e.-metode moet voldoen 163
5.4.2 Die eis dat die s.e.-metode die Christen=opvoedkundige moet bevredig 163
5.4.3 Die probleem in verband met die beskry=wing en omlyning van die s.e.-metode 164
5.4.4 Die vraag of die resultate verkry met die toepassing van die s.e.-metode in=tersubjektief verifieerbaar en kontro=leerbaar is 164
5.4.5 Die probleem dat die grondtrekke van op=voeding wat bepaal is deur die gebruik van die s.e.-metode, aanduidings is van die struktuuraard van die opvoedingswerk=likheid en van die gegewenhede wat in op=voeding empiries ontdekbaar is 165

5.5 Ander bevindinge 166
5.6 Aanbevelings 167
5.7 Beperkinge van die s.e.-metode 167
5.8 Tekortkominge van die navorsing 167
5.9 Navorsingsmoontlikhede wat deur hierdie studie ontsluit is 168
5.10 Samevatting 168

BIBLIOGRAFIE 169

BYLAAG 179